

Zápis z Kulatého stolu Rady vlády pro udržitelný rozvoj k Národnímu plánu obnovy

20. leden 2021

NM Vladislav Smrž (MŽP) přivítal účastníky, členky a členy Rady vlády pro udržitelný rozvoj, členky a členy expertních výborů RVUR: Výboru pro udržitelnou energetiku a dopravu (VUED), Výboru pro krajinu, vodu a biodiverzitu (VKVB) a Výboru pro socioekonomický rozvoj. Poděkoval Ministerstvu průmyslu a obchodu (MPO) za možnost široké diskuse Národního plánu obnovy (NPO) v rámci kulatého stolu s více než stem registrovaných účastníků, z nichž 70 % z nich je z nevládního sektoru. Omluvil **NM Silvanu Jirotkovou (MPO)**, již **gesčně přísluší tvorba souhrnného NPO**, kterou zastoupil **ŘO Martin Hronza**.

Představení Národního plánu obnovy

Stručně představil dva pilíře NPO, na které se kulatý stůl zaměřoval: *Fyzická infrastruktura a zelená tranzice a Vzdělávání a trh práce*. Následně podrobně představil současný stav a další postup prací na Národním plánu obnovy (viz prezentace: https://www.cr2030.cz/wp-content/uploads/2021/02/RVUR_NPO_20.-1.-2021_MPO.pdf a podkladový dokument https://www.cr2030.cz/wp-content/uploads/2021/02/Podkladov%C3%BD-dokument-NPO_fin.pdf).

Zdůraznil, že NPO je jen součástí dalších finančních nástrojů. Jednou z hlavních oblastí čerpání prostředků mají být projekty v oblasti klimatu (až 37 % celkových výdajů). To má přispět k dosažení klimatické neutrality EU do roku 2050, což je součástí Zelené dohody pro Evropu (European Green Deal) a je v souladu s cíli EU v oblasti klimatu do roku 2030 a Pařížskou dohodou. Dále platí, že národní plány členských států musí být v souladu s obecným principem „zásadně neškodit“ životnímu prostředí („do no significant harm principle“) dle tzv. taxonomie EU.

Plány se musí rovněž zásadně dotknout evropských vlajkových iniciativ:

- Nabírání na síle (Power Up) – budování a integrace kapacit obnovitelné energie;
- Renovace (Renovate) – zlepšení energetické účinnosti budov;
- Dobíjení a doplňování paliva (Recharge and Refuel) – urychlení rozvoje čisté mobility;
- Změna kvalifikace a prohlubování digitálních dovedností (Reskill and Upskill).
- Modernizace a digitalizace veřejné správy – digitální identita a služby (Modernise)
- Digitalizace a zvýšení pokrytí vysokorychlostním internetem – 5G (Connect)
- Rozšíření datové infrastruktury – výroba procesorů, pokročilé cloudové služby (Scale-up)

RRF/NPO nově přináší výsledkově orientovaný přístup. RRF není založen na úhradě výdajů vzniklých členskými státy, jako je tomu v případě financování soudržnosti; ale na proplácení na základě dosažení vydefinovaných KPIs (milníků a cílů). Například při zvyšování energetické účinnosti budov je tedy nutné dosáhnout cíle ušetřené energie.

Martin Račan (MŽP) podrobně představil **Princip zásadně neškodit „Do no significant Harm (DNSH)“ v rámci Národního plánu obnovy**, viz prezentace (https://www.cr2030.cz/wp-content/uploads/2021/02/RVUR_NPO_20.-1.-2021_%C3%BAvodDNSH.pdf). Pokud plány podporují činnosti, u nichž existuje riziko, že

způsobí poškození klimatu a životního prostředí, musí členské státy vysvětlit, jakými nástroji a opatřením budou tato rizika řešit a podpoří pozitivní vliv na zelenou transformaci.

Princip DNSH obecně spočívá v potřebě zhodnocení, zda jednotlivé investice a reformy nemohou poškozovat jednu z 6 environmentálních oblastí a společenských cílů. Těmito oblastmi je ochrana klimatu a snižování emisí skleníkových plynů, dále adaptace na změnu klimatu, snižování znečištění ovzduší, vody a půdy a nebezpečných chemických látek. Dále přechod k oběhovému hospodářství, ve kterém jsou zdroje a materiály dále využívány a nikoliv likvidovány, udržitelná spotřeba a užívání vodních a mořských zdrojů a ochrana biodiverzity.

Plán obnovy musí povinně obsahovat tato hodnocení nikoliv na úrovni plánu, ale na úrovni jednotlivých investic i reforem.

V rámci tzv. taxonomie udržitelných investic EU je uvedeno nejen oněch 6 obecných environmentálních cílů, ale jsou také vytvářena velmi konkrétní screeningová kritéria pro zaručení udržitelnosti investic. Pro účely Plánu obnovy by však tyto kritéria neměla být konkrétně použita (pouze referenčně), neboť nejsou stále oficiálně publikována a jejich tvorba bude probíhat až do roku 2022. EK pro tuto oblast vydá technická vodítka, která budou zejména vycházet z dosavadního přístupu EK a bilaterálních konzultací s členskými státy.

Rozprava k pilíři Fyzická infrastruktura a zelená tranzice

V. Smrž (MŽP) dále moderoval pokládané dotazy kulatého stolu na základě dotazů z aplikace Slido a chatu aplikace Webex.

Jiří Malík (Živá voda, z.s., VKVB): Je překvapen, že ochranu přírody a adaptaci na změnu klimatu má v gesci MZe. Rovněž se domnívá, že na ochranu klimatu a adaptaci na změnu klimatu je alokováno pouze 15 miliard Kč, kdežto očekávané náklady na vhodná opatření v krajině se odhadují v rozsahu 1,5 bilionu Kč.

V. Smrž (MŽP): Je pravda, že na opatření do krajiny bude zapotřebí více peněz, než je v současném plánu. Jsou zde však i další programy, v jejichž součtu je alokováno celkem cca 300 miliard na 7 let. Jednotlivé fondy se budou sladovat, aby byl vybrán vždy pro konkrétní opatření nejvhodnější titul. Gesce byla vybrána na základě dohody resortů. MZe obhospodařuje největší plochy lesů a rovněž krajiny a disponuje i zaběhnutými nástroji.

NM Pavel Sekáč (MZe) doplnil, že bude postupováno v dohodě s MŽP a že je i důležitá termínová a časová připravenost titulů. MZe počítá s návrhy J. Malíka v rámci dalších strategií a plánů. Voda, lesy a pozemkové úpravy jsou hlavními oblastmi intervence. Předpokládá se obecně nedostatek vody a bude nutné zajistit dostatek vody pro všechny. Bude důležité zajistit i zdravé lesy, koloběh a zadržování vody v lese. Rovněž pozemkové úpravy a strategie kolem meliorací budou zapojeny pro environmentální opatření.

Jiří Dlouhý (Zelený kruh, RVUR) položil dva dotazy: 1) Jaký je podíl jednorázových nákupů např. pro elektromobilitu a jaký je podíl iniciačních investic na podporu potřebných směrů? 2) Jak bude podpořena transformace teplárenství a jak bude řešena zdravotně problematická oblast domácích kotlů na tuhá paliva?

M. Hronza (MPO) – ad 1) NPO bude zahrnovat jednorázové investice do lidského kapitálu i nehmotných aktivit. Zde u nákupů pro čistou mobilitu se však jedná o investice nikoliv o pouhé jednorázové nákupy.

Tomáš Smejkal (MPO) – ad 2) NPO obsahuje i oblast 2.3.2 Modernizace distribuce tepla v rámci soustav zásobování teplem v rámci řešení teplárenství. Soustředit se bude na

vysokoúčinné soustavy za dodržení podmínky DNSH. Zatím se nepočítá se záměnou uhelných zdrojů kogeneračními plynovými zdroji. Především se plánuje v rámci rozvodové soustavy z hlediska zvyšování energetické účinnosti přechod z parních rozvodných soustav na účinnější rozvody teplé vody.

NM Jan Kříž (MŽP) – ad 2) Evropská komise nezakázala vysoce-účinné plynové kotle namísto uhelných. Dále probíhá politická debata o účinnosti kotlů a vede ke zpříšňování norem účinnosti a emisí zdravotně rizikových látek. Plyn z mnoha důvodů není vyloučen z podpory. Kotlíkové dotace se již připravují bez podpory uhelných kotlů a dále v OPŽP bude též vyčleněna určitá část podpor pro nízkopříjmové domácnosti. Situace je v ČR obzvláště náročná vzhledem k existenci 300 tisíc starých uhelných nevyhovujících kotlů a je správné, že se našly v NPO prostředky na tuto ohrožující oblast s největšími externími škodami na zdraví obyvatel a zároveň poškozující klima.

Petr Dovolil (CBCSD): 1) Bude se nějaká komponenta konkrétně zaměřovat specificky také na podporu budování "chytré (digitální) infrastruktury"? 2) Uvažuje se v rámci NPO o zaměření na oživení českých letišť, které byly zasaženy koronavirovou krizí?

M. Hronza (MPO): Nepředpokládá se podpora letišť, ale významně bude podporována digitální infrastruktura.

Radim Kotrba (ČZÚ) položil konkrétní dotaz na projednávání severní varianty vysokorychlostní trati Praha – Brno přes Posázavskou pahorkatinu, která se nedrží stávajících koridorů a dotkne se pásma nádrže Vrchlice.

ŘO Luděk Sosna (MD): Odpověděl na dotaz, přestože se otázka netýkala přímo RRF. Severní varianta se bude v brzké době schvalovat. Jižní varianta měla kromě jiného i významnou kolizi s ochranným pásmem vodní nádrže Švihov (Želivka). MD si je vědomo střetů s přírodou, a proto bude maximálně využívána stávající stopa. Rovněž severní varianta využije čtyřkolejný koridor Běchovice – Poříčany a pak rozplet směrem Kolín – Kutná Hora s možností napojení na pravobřežní Labskou trat od Sadské a výhledové napojení na trať z Polska od Hradce Králové. MD si je vědomo problematiky, bude hodnotit opatření i v rámci EIA, stávající 600 m pásmo bude zužováno, kdy je však třeba počítat, že je poloměr oblouku 6500 m pro návrhovou rychlost 300 až 350 km/h. MD se bude věnovat problematice krajiny a přírody a bude se citlivě stavět ke střetům s životním prostředím.

Martin Madej (Aliance pro energetickou soběstačnost) se dotázal na to, jaká kritéria byla zvolena pro tvorbu NPO a jeho strukturu a jak jsou zahrnuty multiplikační efekty jednotlivých záměrů. Dosud bylo zmíněno jediné kritérium výběru, a to je rychlost investice. Je MPO schopné obhájit shovel-readiness (připravenost projektů) u dopravních staveb?

M. Hronza (MPO): V rámci procesu přípravy byly identifikovány kromě jiného silné a slabé stránky, zaměření na produktivitu a na opatření, která jsou klíčová. Významné skóre získala fyzická infrastruktura, digitalizace, klima, posilování spolupráce mezi výzkumnou akademickou a podnikovou sférou, posílení odolnosti ekonomiky, a obsáhle se jednalo s rezorty a hledala se témata, která lze realizovat v co nejkratším čase a mít je co možno připravené, abychom byli schopni alokace z nástroje vyčerpat.

M. Madej doplnil, že příprava NPO se ČR nemá řídit jen doporučeními Komise, ale i Národním klimaticko-energetickým plánem.

Jan Skalík (Hnutí Duha): Jakým metodickým způsobem, kdy a kým budou hodnoceny jednotlivé investiční návrhy v NPO dle kritérií DNSH? Bude metodika a proces hodnocení DNSH zveřejněn?

M. Hronza (MPO): Očekává se z Evropské komise vydání pokynů a doporučení DNSH pro jednotlivé oblasti a zveřejněním budou všeobecně dostupné.

Magdalena Davis (VKVB, starostka Mníšku pod Brdy): Postrádám kapitulu o podpoře biodiverzity, je pro to nějaký důvod? Kde je zásadní téma biodiverzity zpracované? Rovněž tak chybí podpora biodiverzity v souvislosti s vodou, půdou a krajinou.

V. Smrž (MŽP): Z každého nástroje se vybírají programy, které se pro řešení nejlépe hodí. Pro biodiverzitu se jeví jako nejvhodnější Operační program životní prostředí. Přesunem některých témat z OPŽP do jiných programů byl OPŽP odlehčen a je tak více peněz na ochranu biodiverzity.

J. Kříž (MŽP) potvrdil, že biodiverzita bude řešena v rámci OPŽP 21+ v pilíři 1.6 a bude v odpovídající alokaci a rovněž tak na ochranu biodiverzity přispějí Norské fondy.

J. Dlouhý (Zelený kruh, RVUR) požádal o upřesnění podpory veřejného osvětlení.

V. Smrž (MŽP): Podporováno bude zvýšení energetických úspor výměnou za led žárovky, řešení světelného smogu, volba vhodných vlnových délek z hlediska zdraví i vlivu na živočichy, správné nasměrování. Systém veřejného osvětlení a jeho sloupy jsou také nástrojem pro dobíjení v případě elektromobility.

J. Malík (Voda živá, z.s, VKVB) doporučil doplnit zemědělcům do klimatické oblasti podporu agrolesnictví. Rovněž je zásadní vytvořit Krajinový plán jako plán pro adaptaci na změnu klimatu a systémové změny v zemědělství a péči o krajinu. Samotné pozemkové úpravy jsou limitované vlastnictvím. Důležité je nastavit systém oceňování mimoprodukčních funkcí půdy a zahrnou i sekvestraci uhlíku do půdy z atmosféry.

P. Sekáč (MZe): Agrolesnictví je plánováno do budoucích strategických plánů v zemědělství. Dle odborníků si vyžaduje agrolesnictví delší cyklus, kdy je třeba prvních 10 let kompenzovat náklady. Nyní se připravují nástroje motivace zemědělců.

V. Smrž (MŽP): Dalšími nástroji je Strategie adaptace na změnu klimatu a Státní program ochrany přírody a krajiny a rovněž Akční plán na ochranu klimatu a adaptace, který je vytvářen ve spolupráci s jinými resorty. NPO je však vázán časově na aktivity do 2022 – 2023, maximálně 2026.

Jiří Dlouhý (Zelený kruh, RVUR) se ujistil, zda investice v rámci NPO budou posuzovány až po jejich dokončení a pak teprve EK rozhodne, zda investici zpětně proplatí? Budou projekty propláceny až na konci po vyhodnocení EK, zda splňují kritéria DNSH?

M. Hronza (MPO): Tentokrát to tak není. Proplácení bude na základě stanovení cílů dle investic a reforem, referenčních nákladů pro dosažení cílů. Pokud se budou naplňovat cíle, pak bude propláceno. Státní rozpočet předfinancuje, a pokud prokážeme splnění cílů v rámci komponent, pak dá EK návrh k proplácení.

Michal Vojtíšek (ČVUT v Praze, VUED) poznamenal, že nelze zároveň rozšiřovat dálniční síť a snažit se o snížení emisí CO₂ z dopravy. Potenciál uhlíkově neutrálních paliv/energií je velmi skromný, a ke snížení CO₂ v přepočtu na dopravní výkon v žádné zásadnější míře v dohledné době nedojde. Navýšení kapacity silniční sítě zcela zákonitě navýší intenzitu dopravy. Obdobných protichůdných požadavků je zde více. Lze to řešit – nepodporovat montovny a zaměřit se na podnikatelské aktivity nenáročné na dopravu. Resorty budou muset navýšit odborné kapacity a spolupracovat.

Jiří Bendl (MŽP, VUED): Bude moderní výstavba infrastruktury pro cyklodopravu zařazena v potřebném rozsahu do NPO? V rámci covidové situace se osvědčila cyklistická doprava,

kteřá má obrovský potenciál pro kařždodenní dojíždění, kdy cca 50 % obyvatel ČR má dojezdovou vzdálenost do zaměstnání do 5 km.

L. Sosna (MD): Tak jak je v tuto chvíli koncipován obsah NRRF/NPO, bude problematiku cyklo dopravy nadále financovat pomocí specifických programů SFDI.

J. Malík (Voda živá, z.s., VKVB) se dotázal, zda bude financován v rámci NPO kanál DOL?

L. Sosna (MD): Odpověď je nikoliv.

Jiří Malík (Voda živá, z.s., VKVB): Je možné i v rámci NPO podpořit mimoprodukční funkce půdy z hlediska zádrže vody a sekvestrace uhlíku? Jak přímo je ta funkce definována a oceněna? Je třeba podpořit nejen jednorázové adaptace, ale i průběžnou starost o tato opatření zavedená zemědělcem.

P. Sekáč (MZe): MZe připravuje v rámci strategických plánů pro sedmileté období i s EK novou Společnou zemědělskou politiku, včetně motivace zemědělců pro šetrné způsoby zemědělství, meliorace, pozemkové úpravy apod.

V. Smrř (MŽP): Doplnil, že v této fázi není možnost financovat tyto mimoprodukční funkce a doporučil problematiku řešit i na Výboru pro krajinu, vodu a biodiverzitu a v rámci adaptačních opatření a dalších politik.

Rozprava k pilíři Vzdělávání a trh práce

Tomáš Novotný (MPSV) podrobně představil Pilíř 3 Vzdělávání a trh práce – reformy a investice a zaměřil se na část trhu práce.

Pilíř v části trhu práce cílí na aktivní politiku zaměstnanosti, kde je odhadováno 7 miliard Kč především na rekvalifikaci směrem k digitalizaci. Na výstavbu a rekonstrukce jeslí, kdy žadatelem budou obce, jsou odhadovány 3 miliardy Kč, na zatepování, rekonstrukce a digitalizaci úřadů práce a budov ČSSZ jsou odhadovány celkově 4,5 miliardy Kč. Dále MPSV požaduje zařazení důchodové reformy, a to jak v oblasti digitalizace, tak rozjezdem první části důchodové reformy. Podle MPSV je současné nastavení finanční alokace pro sociální pilíř v NPO nedostatečné a neodpovídá Country Specific Recommendations. Avizované jednání s EK k tomuto tématu bylo bez náhrady zrušeno. Pokud budou některé investice shledány ze strany EK jako nezpůsobilé, měly by být dle T. Novotného nahrazeny těmito reformami.

M. Hronza (MPO) zareagoval s tím, zahrnutí důchodové reformy neodpovídá požadavku na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí a neřeší příjmovou, nýbrž výdajovou stránku důchodového systému.

Dotaz z publika: Je nedostatek pracovní síly ve stavebnictví a v řemeslech. Je možné přestat podporovat bary, vinárny, restaurace a další zábavní služby a uvolnit tak potřebnou pracovní sílu pro tato odvětví a odpovídajícím způsobem zajistit její rekvalifikaci?

T. Novotný (MPSV): Na rekvalifikace a podporu v zaměstnanosti je alokováno v NPO celkem 7 miliard Kč s největším zaměřením na znalosti a rekvalifikaci k digitalizaci ze 70 % i vzhledem k průmyslu 4.0. Na rekvalifikaci a zaměstnanost v důsledku covidové situace bude alokováno celkem 27 miliard Kč na dobu 7 let. Školení pro zaměstnance bude podporováno z Operačního programu zaměstnanost + a i z dalších zdrojů.

Michal Vojtíšek (ČVUT, VUED) poznamenal, že rekvalifikaci na pomocné práce provede zkušený mistr během pár minut.

V. Smrž (MŽP): Tlumočil další dotaz. Jaký bude další postup schvalování? Bude veřejný a bude vypracována SEA?

M. Hronza (MPO): Pravděpodobně proběhne SEA. I když hodnocení principu „zásadně neškodit“ bude též podrobné. NPO bude projednán s EK a pak projednán na vládě.

V. Smrž (MŽP): Schvalování bude veřejné a bude zapojena veřejnost? Jaký bude další postup?

M. Hronza (MPO): Zatím v této věci nepanuje jasno. Osobně se domnívá, že ano. Po schválení vládou bude NPO předán Evropské komisi, odhadem v březnu nebo dubnu. Ta má dva měsíce na přezkum a posouzení, pak jej postoupí Radě k přezkumu a ta má jeden měsíc na schvalování. Vzhledem k předfinancování ze státního rozpočtu by se měly aktivity k proplácení pak co nejdříve rozběhnout.

T. Novotný (MPSV): Připojil informaci, že EK umožňuje v rámci RRF využít nejen dotační prostředky z EU, ale také půjčky za pravděpodobně velmi nízký úrok. Je možno si půjčit řadu miliard (dnes cca 60 mld. Kč) na realizaci nadpožadavků v rámci NPO a pak je překlopit do dotační úrovně.

V. Smrž (MŽP): Poděkoval za náměty, aktivní účast, konstruktivní a konkrétní dotazy, vystupujícím gestorům a kolegům z ostatních resortů za prezentace a odpovědi.

Zápis vyhotovil: Jiří Bendl, MŽP

Schválil: Jan Mareš, MŽP, tajemník RVUR